

Latweeschu Awises.

No. 37.

Zettortdeenā 15. Septemberi.

1866.

Scho pamahzischann, kas rahda, kà pagasta likkumus no 19. Februar 1866 Austruma juhrmallas gubernijās buhs eewest, pehz pagasta likkumu § 43 zaur parakstu apstiprina un no schi gadda 1. Oktobera pilnā spehkā zelt.

Rihgā, 29. Juni 1866.

Austruma juhrmallas guberniju Generalgubernaters:
Generaladjutants **Graf Baranow.**

Pamahzischana,

kas rahda, kà buhs eewest (Vollzugs-Instruction) Wisaugstaki apstiprinatus Austruma juhrmallas guberniju pagasta likkumus no 19. Februara 1866.

1. Par pagastu faweenofchanu.

§ 1. Ustraugu teefas (Widsenmē un Zgganufemmē draudses teefas, Kursenmē aprinku teefas) tuhliit pehz schi gadda 1. Oktobera tais pagastōs, tur masak nefa 200 peederrigu, muišchas palizejai uswehlehs fapulzeht pagasta teefu un pagasta preekschneekus (Zgganufemmē pagastu wezzato, tohs palihgus un tohs preekschneekus) un teem prašsibt, waj preeksch pagasta weetneeku pulla (paga. liff. § 9) un preeksch teem pagasta amimateem (p. l. § 15, 25, 26) deewsgan wihru, zehleju un zekamo un waj deewsgan spehka pagasta waldischannu usturreht pagastam buhschoht. Kad atfalka, ka buhschoht gan, tad muišchas palizeja ustraugu teefai rakstu par to laisch.

§ 2. Kad atfalka (§ 1), ka nebuhschoht wis, tad muišchas palizejai waijaga wissu pagastu fapulzinaht (Wids. semneef. liff. § 297, Kursen. semn. liff. § 46, Zgg. l. semn. liff. § 408, 415) un pagastam flaidri jaspreesch, ar kahdu kaiminu pagastu wehletohs faweenotees. Schis spreedums no muišchas palizejas jaraksta ustraugu teefai un arri klahht, fapehz kà spreests un wehlehts.

§ 3. Tad nu ustraugu teefa abbi pagastus (§ 2) pehz abbeju patilščhanas ranga fawest, patte abbi muišchas palizejas un abbeju pagastu ammata wihrus fa-aižnadama us farrinaschanohs. Kad abbi divi weenā prahtā palikufsch, un fapulzeti pagasti abbi to protokoli par labbu usnehmufsch, tad ustraugu teefai zaur pilnigu spreedumu ja-apstiprina, ka pehz abbeju patilščhanas faweenofschees, un scho spreedumu zaur nefahdu zittu teefu newarr apgahst.

§ 4. Kad ne-isdohdahs tohs pagastus ar labbu faweenofht (§ 3), tad pehz Wisaugstaki apstiprinata pagasta likkumu § 2 ustraugu teefa winnus zaur spreedumu peespeesch faweenotees un no waldbibas puffes wissu, lo waijaga eerahda un isdarra.

Pe eliklumis. Kad ustraugu teefa kahdus pagastus zaur spreedumu peespeeduse faweenotees, tad faweenojamo pagastu wehleščhanas (§ 2) naw ja-usluhko, bet jaspreesch no teefas puffes, ar kahdu pagastu faweenojamajs jasaweenno.

§ 5. Kad faweenofchana, waj nu zaur peespeeschannu waj pehz abbeju patilščhanas (§ 3, 4) pilnigi nospreesta, tad ustraugu teefai pehz pag. liff. § 2 waijaga rakstu par to laisch gubernatoram un kameral teefai. Zannee pagasta waldineeki faweenotu pagastu aprinki (stat. § 9—20) un muišchas palizeja pehz pag. liff. § 3 abtrakti nau jazelt, kamehr to pagasta faweenofchannu no gubernatora un kameral teefas waijadstiga pa-

wehleschana nau atuakuse, un lamehr ta saweenofchana peeteesi nau eewesta.

Peelikkums. Par sinntaju pee pirmahs pagasta rulla farakstischanas (§ 6—8) un pee pirmahm zehleju (wehletaju) fanahlschanahm (§ 9—17) usraugu teesa lai ezeelt Widsemme un Kursemme weenu no teem saweenotu pagastu teefas preekschsehdetajem, Zggaunusemmé weenu no teem pagasta wezzakeem.

2. Par pirmo pagasta rulla farakstischanu.

§ 6. Tais pagastós, kas ar zitteem nau saweenojami, un tápat wissós pagastós, fur pahri par 200 peederrigu, tuhliht pehz schi gadda 1. Oktobera jafahl jaunohs pagasta liffkummus eewest, prohti, jafahl wissur pagastu teefahm un preekschneekem (Zggaunusemmé pagasta wezzakeem, walihgeem un preekschneekem) pagasta rulli (pag. liff. § 20 f.) farakstihht. Pagasta rulla preekschsthme sché gallá peelitta, un smalti pehz tabs faraksta.

Pehz saweenojannu pagastu pilnigas saweenofchanas (§ 5) arri pagasta rullis tur bes nelahdas saweschanahs jagahda.

§ 7. Pee pirmahs pagastu rulla farakstischanas un pee wissahm leetahm, kas jaunus pagasta waldineekus ezehtohht buhtu ja-eewehro, muishas palizejas turetajam, waj pascham, waj zaur lahdu weetneeku (Wids. semm. liff. no 1860 § 16, Kurs. semm. liff. § 254, Zggaunus. semm. liff. no 1856 § 661) japeepalihds waktejoht, ka lai noteel us wissu wihst pehz pagasta liffkumeem un pehz scho eeweschanas instrukziju un sawu wahrdu arri parakstohht wisseem spreedumeem, raksteem un grahmatahm.

§ 8. Kad pagasta rullis gattaws, tad pagasta teesai un preekschneekem (Zggaunusemmé pagasta wezzakam, wana walihgeem un pagasta preekschneekem) un muishas palizejai to waijaga apstiprinaht, ka riktigs, un nosubtht usraugu teesai, kas pahrluhkohs, — ja waijadsehs pahrlabbohs un bes nelahdas saweschanahs pagasta waldibai atstielshs, lai fahl zelt tohs zekkamohs. Pagasta rullis pehz katru reisi, kad pagastu ammata wihri, pagasta weetneeki un to pagastu lohzeffi, kas grunti netur nei us dsimtu, nei us nohm (renti) — (to lohzeffu) runnataji no jauna zekkami pagasta wezzakam japahrluhko, waj riktigs pehz parasta lohzeffu skaitla un lahrtas, un fur waijaga, japahrraksta un japilda. Waj tas notizzis, to lai labbi eewehro usraugu teesa katru gaddu sawá rewisioné (pag. liff. § 33).

3. Par runnataju (kas aistahm tohs, kas nau gruntsturretaji, Delejierte der unansáßigen Klassen), par pagasta weetneeku un pagasta ammata wihru zelschannu.

§ 9. Nu usraugu teesa apspreech, zil pagasta weetneeku zekkami tais pagastós, fur masal ne ka 200 peederrigu, un fur peederrigu starp 200 un 500 (pag. liff. § 9 un peeliff. pee § 9), un pawehl, laj papreeksch wissós pagastós tee grunts neturretaji tohs sawus runnatajus zelt (pag. liff. § 6).

§ 10. Pirmo reis schohs runnatajus us tahdu wihst zels, kad tee pagasta lohzeffi, kas nau gruntsturretaji, tais schkirras ka pag. liff. § 6 un peeliff. pee § 8 stome, t. i. fewischki tee muishas kalpi, fewischki tee faimneeku kalpi (puischki) un fewischki tee peedshwotaji, kas us sawu rohku dsihwo, lihds ar teem walfeneekem pehz muishas palizejas pawehleschannu un ar pagasta teefas preekschsehdetaju (Zggaunusemmé pagasta wezzaku) waldischannu zitta schkirra pakkal zittu fapulzejahs un pa desmit schkirras lohzeffkum weenu par runnataju zelt.

§ 11. Nemeena no schihm schkirrahm, ja tiffai tai pagasta robnahs, newarr palikt runnataju pee teem zehlejeem nefubthijuse. Tawehz, jebshu nemas neubtu tai schkirrai lihds desmit lohzeffu pilnós gaddós, tomehhr runnatajus jazelt. Turprettim tee pahreji par tahm desmitihm katrá schkirra atkal nemas nau rehkinajami. Tee ezehtee runnataji pehz pagasta teefas preekschsehdetaja (Zggaunus. pagasta wezzaku) pawehleschanas pagasta rulli eeralstami.

§ 12. Kad pehz pirmem trim ammata gaddem un us preekschu atkal runnataji teem, kas nau gruntsturretaji, jazelt, tad pagasta wezzakam pascham tai peeminetá lahrtá un ittin pehz pag. liff. peeliff. 2 pee § 8 ta zelschana jas uswehl un par to jastim.

§ 13. Kad tee, kas nau gruntsturretaji, sawus runnatajus zehlschi, tad tuhliht wissu pagasta lohzeffi, kas zehleju lahrtá, pirmo reis fapulzina.

§ 14. Schohs zehlejus muishas palizeja us tahdu wihst, ka pagasta rullis un pagasta liffkumi (§ 6) rahda, faaizina un pagasta teefas preekschsehdetajus (Zggaunus. pagasta wezzakajus) awpalsch muishas palizejas azzihm gabda, ka tabs runnas eet pehz lahrtas. Weetu, fur, un laiku, kad zehleji fanahls, muishas palizeja apspreech; paschu to zelschannu eerahda usraugu teesa. Bet muishas palizejai par to jagahda, ja lahds pehz prettim runnatu tam zehlumam, ka lai buhtu peerahdami tee zehleji par ihsteneem zehlejeem un tee zeltee par ihsteni zekameem, un to wehl pehz liffkumeem waijaga.

§ 15. Par paschu to zelschannu protokolé jafaraksta, fur wissu zehleju, kas klahht bijuschki, un wissu zelto wahrdi eeseelami un protokolés norakstis zaur muishas palizeju janosubhta usraugu teesai ar luhgschannu, lai tohs zeltohs apstiprina.

§ 16. Pee pirmahs zelschanas Zggaunusemmé wissu pagasta ammata wihri (lihds ar teem teefas wihreem), Widsemme un Kursemme tee wezzakee, tee preekschneeki, wissás trijas gubernijas tee pagasta weetneeki zekkami. Teefas wihri Widsemme un Kursemme abtrakli nau zekkami, lihds lamehr winnu ammata gaddi nobeidsjahs, ja tiffai lahds no teem teefas wihreem netohp par wezzako zelts; prohti tad tai weeta jaunós teefas wihrs zekkamós.

§ 17. Kahda lahrtá pehz luhjes wilschanas no pirmem pagasta weetneekem trescha dalka pee pirmahs mainischanahs atfahpsees (pag. liff. § 9), par to pagasta wezzakam jastim, un kas waijadstigs ihpajcha protokolé jafaraksta.

Bet zil pagasta weetneeku katra gadda no jauna zekami tannis pagastõs, fur pagasta weetneeku flaitlis treijãs weenadãs dalkãs nedallahs, to kummissionone, kas irr par semneeku leetahm, pehz pag. liff. peeliff. 2 pee § 9 tuhliht apspreedihs, generalgubernators apstiprinahs, un usraugu teefas teem pagasta wezzafeem sinnanu darrihs.

§ 18. Us preekschu, waj kad pehz liffumeem jauna zelschana kriht, waj kad kahds zittadi no sawa ammata atstahjis, tee pagasta weetneeki (pag. liff. § 9), tee pagasta ammata wihri (pag. liff. § 8) un tee grunts neturretaju rumnataji (pag. liff. § 6), waj Oktober, waj Nowember mehnefi tai gadda, kurrã tee ammatu termini beidsahs, waj kurrã teem pagasta weetneekem jamainahs, waj kurrã zittadi kahds no sawa ammata atstahjis, zekami un pagasta wezzafam pascham par to zelschana jastim (p. l. § 8, 20 a). Bet arweenu tee eezeltee, kad apstiprinati un, ka kuresch swehrinajams, swehrinati, jaunu gaddu fahfoht sawã ammatã eestahjãhs.

Tãpat wiffi pagasta rehkinumi us preekschu lai beidsahs ar katra gadda 31. Dezemberi. Jauna gadda pirmejãs feschãs neddelãs rehkinumi pehz liffuma (p. l. § 11 h) jaatdohd, ihpascha protokole par to jafaraksta un pagasta protokoles schnohres grahmata ja-usfihme.

4. Par jaunu pagasta waldineeku eeweschanu un atlaischannu un par pagasta nammu.

§ 19. Kad pagasta weetneeki eezelti un pagasta wezzafajs un preekschneki no usraugu teefas apstiprinati, tad usraugu teefa tohs pagasta weetneekus un tohs pagasta ammata wihrus, schohs swehrinatus (pag. liff. § 27) ammatã eewedd un teem ammata wihreem ammata fihmes (p. l. § 31) eedohd. Tad pagasta weetneeku pulks pagasta ftrihweri zelt un pee tam lai noteek gluschi pehz pag. liff. § 26 beidsameem wahrdeem.

§ 20. Ammata fihmes (p. l. § 31) general gubernators tahm usraugu teefahm, kad schihs buhs norakstijuschas, zil wajjadsehs, atstellehs un usdohs, zil teem pagasteem par tam buhs jamakfa.

§ 21. Widsemme un Kursemme tad pagasta teefa tai jaunai pagasta waldibai lai atdohd, fo lihds schim sawã sinnã turrejuse: pagasta naudui, magasihni, zittas mantas un leetas un wiffus rakstus, kas fihmejãhs us pagasta waldischannu un palizeju. Par to atdohschannu muischas palizejai kã usluhlotajai buhs stnaht. Ihpascha protokole par to jafaraksta, un protokoles noraksts usraugu teefai janofuhtha. Zggauusemme, kad teefaswihri eezelti (stat. augschã § 16) apstiprinati un swehrinati (p. liff. § 27) pagastu teefahm pehz pag. liff. peeliff. pee § 25 ammatã ja-usnemm un no kummissiones, kas par semneeku leetahm, jadabbuhu tee fawi liffumi, fo generalgubernators buhs apstiprinajis.

§ 22. Usraugu teefai jagahda, ka tatrã pagastã, tam wehl nau bijis, nu irr saws sehgelis un sawa protokoles schnohres grahmata (pag. liff. § 13). Pagastã pascham ja-aismakfa. Sehgelim kauschu walledã wajjaga ta wirkrãftã: „R. R. pagastã.“

§ 23. Tais pagastõs, fur ihpascha pagasta namma wehl nau, pagasta wezzafam weenã prãhtã ar pagasta weetneeku pulku ruhmi preeksch pagasta waldibas pagastu aprinkã buhs ihreht, waj ar to gruntsfungu falihgt par kahdu ruhmi paschã muischã.

Kursemme pagasta waldibai brihw wezzo pagasta teefas ruhmi wehl diwi gaddus fewihm paturrecht, arri tad, kad ar gruntsfungu newarrejuschi falihgt.

§ 24. Bet us wiffu wihfi pagasta waldiba ilgafi nefa diwi gaddus nedrihst palikt muischas ruhme. Schinnã laikã pagasta nammu buhs usbuhweht, waj pagasta waldibu eeksch pagastu aprinkã jeb kahdã ruhme eeruhmeht, fur warr stahweht.

5. Par jaunu pagasta waldineeku fatikschannu ar usraugu un palizejas teefahm.

§ 25. Pagasta wezzalo ammatu leetu rakstischanas un grahmatas ar usraugu teefahm irr teefahm, kauschu walledã weddamas. Par to, kahdã wihfi un pehz kahdas fãhrtas pagasta wezzalo raksti ar winnu palizejas teefahm irr weddam, pehz fataisdamahm eerikteschannahm isnahs ihpaschi preekschraksti.

6. Par muischas palizeju.

§ 26. Wiffi, kam muischas palizejas warra rohlã, scho paturr itt pawiffam, kã liffumi rahda, lihds kamehr tee jaunee pagasta waldineeki zelti, apstiprinati, eewesti un sawn ammatu usnemuschu (stat. augschã § 9—22), usraugu teefas muischas palizejahm sinnu par to dohs.

§ 27. Ja kahds gruntsfungu sawu muischas palizejas warru, kahdu cerahda tee jaunee pagasta liffumi, negribetu nei pats paturrecht, nei zittã kahdam atdohht, un ja tad par tahm pag. liff. § 37 a, b, c, d peemimetahm palizejas darrihchannahm arri muischas dalkã pagasta wezzafam jastim, tad gruntsfungam wajjaga pee pagasta wezzafa un ftrihwera lohnes fo peemest tai mehrã, kã pagasta aprinkã leelums zau muischas dalkas leelumu buhs wairojees. Usraugu teefai weenã paschã kriht par to lohnes peeliffumu sinnaht un spreesi; un preeksch schihs apspreeschanas gruntsfungam muischas palizeju ne-atnems.

7. Par to pagasta liffumu eeweschanas pahrluhfochannu.

§ 28. Kã ees ar pagasta liffumu eeweschannu, par to usraugu teefas lai kãtru mehnefi sinnas dohd tai kummissiononei, kas irr par semneeku leetahm. Schi atfal tais paschãs stãrpãs generalgubernatorã par wiffu guberniju raksti laidihs.

§ 29. Treju mehnefchu stãrpã, t. i. lihds 1. Janwari 1867, wiffur tai jaunai eerikte wajjaga gattawai buht, un par to tahs peemimetas kummissiones pehz liffumeem (Widj. semm. liff. § 1120, Zggauus. liff. § 1291, Kurs. semm. liff. peeliff. IV § 21) atbildi no usraugu teefahm prãfihis.

Beelikkums pec pagasta likumu cewešanas instrukcijas § 6.

N. N. gubernijas N. N. apriņķa N. N. kirspeles N. N. muišas (mahzītāja muišas u. t. j. pr.)

Pagasta rullis.

I. Gruntsturretaji.

A. Kas grunti turr uf dsimtu.

Pag. revīzijas nr. 1858.	Zaur pahrakstījumu peenakstūchi.	Plaschakā pagasta be- dribā usnemti.	Vahedi un pawahrdi.	Kad dsimmušchi.	Tiziba.	Kahdas gruntsturretaji.	Kas wehl japeeminn.	
								Mahju Nr.
XIII.	20	— —	— —	Ans Kufil . . . . . feewa Anna . . . . . meita Marija	1820 1. Febr. 1824 20. Aug. 1848 1. Dezemb.	lutt. " "	N. mahju grunti- neeks.	Miris 5. April 1865. No jauna apprezeta. Stat. appatšk Lit. C.
XII.	103	— —	— —	Zahnis Leo	1812 5. Juni.	freew.	N. mahju grunti- neeks.	Pagasta teefas peefeh- detajs no 18. . . . .
—	—	Pehz pahrakstīšanas listes no 6. Juli 1865 pahrakstīhts no N. N. mahzītāja muišas.	— —	Mikkelis Kappis . . . . . feewa Sappe . . . . . dehls Pehteris . . . . . dehls Zurris . . . . . Friedrich Rohrbach	1830 16. Mez. 1835 2. Symb. 1857 15. Jan. 1859 16. Febr. 1820 27. Oktob.	lutt. freew. lutt. "	N. buhdes grunti- neeks. N. mahju grunti- neeks.	No kriminālteefas nule išmetejams.
—	—	— —	8. Juni 1864 pec drau- des (apriņķa) teefas peerakstīhts, bet patur- redams fawas Rihgas birģera rehtes.	— —	— —	— —	— —	Nemahjo pagasta ap- riņķi.

Pagasta teefas (Zggaunusemmē: pagasta wezzaku un preefšneeku) un muišas polizejas paraksti. . . . . Oktober 1866.

B. Kas grunti turr uf nohmu (renti).

XC.	35	— —	— —	Kaspars Niedlich . . . . . feewa Libe . . . . . dehls Kaspars . . . . . meita Geva	1829 5. April. 1834 27. Oktob. 1854 17. Sept. 1856 5. Janw.	lutt. "	N. N. mahju nohm- neeks (rentineeks).	Pehz pagasta spredu- ma no 5. Nov. 186. us weenu gabdu fawu balsa-rekti pafpehlejis
XIII.	20	— —	— —	Udo Kufil	1844 16. Nov.	lutt.	N. N. buhdes nohm- neeks (rentineeks).	Pagasta preefšneeks no 18. . . . .
—	—	Pehz pahrakstīšanas listes no 4. Juni 1862 no Sallazes muišas pahrakstīhts.	— —	Jahlob Zannenbaum feewa Lehne . . . . . dehls Dahwids . . . . . dehls Mikkelis . . . . . dehls Bahwils . . . . . Alexander von Müller	1818 25. Dez. 1823 4. Juni. 1846 20. Sept. 1847 20. Oktob. 1860 13. Janw. 1836 7. Juli.	lutt. lutt. lutt.	N. N. mahju nohm- neeks (rentineeks).	Mahju gruntineezes Marijas Kufil, kas wehl naw vilnōs gad- dōs, pobmunds. Stat. augškā Lit. A.
—	—	— —	5. Aug. 1864 pec drau- des (apriņķa) teefas peerakstīhts, bet patur- redams fawas muiš- neeka rehtes.	— —	— —	— —	— —	— —
—	—	— —	17. Jan. 18. . . . . pec drau- des (apriņķa) teefas peerakstīhts, bet patur- redams fawas walsts pahrrohbešneeku rehtes.	Heinrich Rindfleisch	1834 15. April.	reform.	N. N. mahju nohm- neeks (rentineeks).	— —

Pagasta teefas (Zggaunu semmē: pagasta wezzaku un preefšneeku) un muišas polizejas paraksti. . . . . Oktober 1866.

II. Gruntsneturretaji.

C. Muišas kalpi (puišchi).

Kamilijs Nr. pehz revīz. no 1858.	Zaur pahrakstījumu peenakstūchi.	Plaschakā pagasta be- dribā usnemti.	Vahedi un pawahrdi.	Kad dsimmušchi.	Tiziba.	Kahdā weetā waj ammata.	Kas wehl japeeminn.	
31	—	—	—	Andrejs Gustawson feewa Dribne . . . . . dehls Zehkabs . . . . . dehls Kahlis . . . . . meita Lehne . . . . . Mahrts Feldmann	1835 4. Mai. 1837 28. Aug. 1837 20. Nov. 1858 5. Dez. 1859 27. Nov. 1830 6. Nov.	lutt. "	Muišas dahrsn.	Nemahjo pagasta apriņķi.
—	Pehz pahrakstīšanas listes no 5. Juli 18 no Feneres muišas pahrakstīhts.	—	—	feewa Anna, Kufilu at- raitne. (Stat. augškā Lit. A.)	1824 20. Aug.	pareiņ tziģis. lutt.	Kuifcheeris.	Tapat.

Pagasta teefas (Zggaunu semmē: pagasta wezzaku un preefšneeku) un muišas polizejas paraksti. . . . . Oktober 1866.

dewis. Tad lassijufchi spreedumu preekschâ, aplikufchi strikki ap kattu, aisseggufchi azzis un grubduschi no karratawahn semmê. Bijis tuhda pagallam. Peh-zak nonehmufchi libki, littufchi melnâ sahrkâ un ne tablâ masâ fallinâ semmê aprakufchi.

Engelischu klubbê firsts Gortschakows labbi garru, mihtligu runnu turrejis, mihtleem weeseem no Amerikas par gohdu; preezajees, ka paschi redsejufchi, ka Kreewu semmê dsihwo, ka Keisers walda un zil tohti wiffi, semmi ka augsti Amerikaneechus mihto. Udschris wehl weefu weffelibu un atsweiznadamees fazzijis, ka no firde wehlotees, laj draudsiba stary Kreewu semmi un Ameriku ne muhscham nenihktu. Un ko dohmajet, wiffu scho garu runnu wahrdu pa wahrdam kahds lungs, kas preeksch Amerikas awisehm daschas sinnaas par Kreewu semmi turpu subta, irr tuhda ar jubras telegrafu us Nu-Yorku subtijis. Sinnaas laischana maksajuse kahdus 10 tuhst. rublus, bet schim tew ne mas naudinas nau schehl bijis. —

Berlinne. Wifs pilsehts kahjâs; ais preekeem nesinn ka fauemt un gohdabt tehwu semmes dehlus, kas no karra atpaktal nahk. Wiffur fur Prufschu saldati parahdahs, tohs gohda un zeena.

Prufschu kehninsch ar Sakschu kehninu ne mas newarr gallâ tikt, jo Sakschu kehninsch ar tahm meera punktehm, ko Prufschu kehninsch zett preekschâ, nau ar meeru. No Nassawas pee Prufschu kehnina wihri bijufchi, kas pateizahs kehninam, ka Nassawas semmi peeschkirr pee Prufschu semmes; wihri luhgufchi, lai jel kehninsch Nassawas erzogam ne-astahjoht krehua muischas, jo tahs nepeederroht erzogam, bet semmei. Prufschu kehninsch atbildejis, ka warrbuht gan pehz luhdseju prahta darrihs; to leetu wehl skaidraki is-mellehs.

Bismarka grafis pahri deenas bij pawiffam sanihzis ar kreiso kahju; sahpoht neganti; dakteri bij aisleegufchi laudis peenemt. Effoht gan jau labbaks, bet tahdam wihtram, kas tur par weenu deenu darba eefrah-jahs.

Winfene. Baijeru kehninsch Bismarkam augstu gohda sihni nosubtijis. Behnam daschureis rihkste jabutscho.

Parihse. Franzuschu awises raksta, ka Napoleons effoht Turkam padohmu dewis, laj nemmoht wiffus tohs semmes gabbalus, fur eedsihwotaju leela pufse kristiti effoht un laj dohdohht scho jaunu walsti kahdam kristitam printscham, kas gribb apnemtees Turka tehnam labs dehlus buht. Bet zil ahtri tahds dehlus warretu arri sawu galwu nemtees. Franzuschu gesanters Mustjehs wehl arweenu Konstantinopelê miht, netaisahs ne mas nahkt us Parihsi. Tik jau gan wehl gribb noraudstees ka Turkam ees un tad us

Parihsi nahzis warrehs no turreenes jo smalki Turku semmes stribdes wahrdinu libdsi runnah.

Wihue. Estreikeru Keisers ar Italeescheem ne mas newarr gallâ tikt. Venezias semmei leeli paraddi un Italias kehninsch negribboht tohs usnemt maksah.

Estreikeru Keisers atlaisch dauds saldatus us mahjahm, jo nau naudas tohs turreht. Estreikeru semme neredf neds seltu neds sudrabu, bet papihra naudu ween; arri wiffa sibla nauda irr papihrs.

Turku semme. Us Kandijas fallas nemeers ik deenas augtin aug. Effoht jau kahdi 50 tuhstoschi, kas gattawi pret Turku karroht. Wiffi tik kleebscht weenâ muttê: walkâ no Turkeem! gribbam appaksch Greeku kehnina tikt! Sultans irr gan jau labbu teefu saldatu turp nosubtijis, bet wehl brihdi leel gaidiht. Zerre, kas sinn waj nemeers dauds mas nebuschoht mittetees zaur to, ka pats leelajs darba laiks preeksch durwihm un katram buhtu us mahjahm jasteidsahs eljes un wihna kohlu auglus lassih.

Bet kam firde tik pilna, waj tee tew dauds ko prassihis pehz dahseem un laukeem. Zitta sinna stahsta, ka sultans effoht gattawâs, Kandijas falleneekus Egiptes wize-kehninam atwehleht; sultanam ta dohma, ka tahdâ wihse warrbuht wehl kahdu naudas grassi warretu no Egiptes dabbuht; bet Kandeeschu negribboht no tam ne ko sinnaht. Egiptes wize-kehninsch gan labba' prohtoht ar pawalstneekem apeetees; sahkoht scho to, ko labbu Giropas kristigâs walstis redsejis, pee few eewest, bet Turks paleek Turks. Laj Deews dohd, ka tur drihs saldus meers warretu rastees, bet Deews sinn ka ees. Arri zittas walstes sahk usmannigas buht. Amerikaneechi gribbejufchi par dahrgu naudu no Turkeem masu fallinu pee Greeku semmes few pirkt, bet zittas walstes ka muschas sultanam faktittuschas wirsû, laj no Deewa pufses to nedarroht, ka pahrdohdoht. Amerikaneechi buschoht eemestees tur widdû; eelaist warroht lehti, bet isdabbuht ahra wairs newarreschoht.

Arri dsird, ka eelsch Epirus un Sirias eelsch Asias laudis sahk kustetees un pret Turku waldischanu pazeltees. Kur Turku saldati rahdahs, tur pohsts. Laulus un dahrsus Turki tihscham nopohsta un ehlas nodessina, basnizas isplindere un apgahna un Greeku swehtas bileds saplehsch. Greekeem Kreewu tizziba un Kreewu bileds. No swehra labbumu newarr zerreht un tahdi swehri Turku saldati. Kaut jel Englanteri un Franzuschi kristu pulkâ un kristigus zilwekus no Turkeem ispestitu. Pehz jaunaham sinnahm dsird, ka Turki ar jau effoht ar Greekeem islahwufchees. Tee Greeki, kas stahw appaksch Turku waldischanas, gribb labpraht Greeku kehninam padostees, ja tiklai Turki lautu. Greeku kehninsch gribboht Englantes kehnineenes 4to meitu prezeht, bet kehnineene negribboht

fawu meitu tahdam masam kehnam doht; arri n-warr sinnaht, ka schim jaunam kehnam us preekschu eet, jo Greeki nemeeriga un newaldama fauta.

Italiya. Pa Neapeles walsti dauds rasbaineeku daufoetes apkahrt plinderedami un laupidami. Bet tahdeem blehscheem arri irr fawo gohdē; kas winnu bandai nepeederr, laj ne eedohmajahs wis kahdus warras darbus darriht. Tā ne fenn wezzu wezzee laupitaji sakehrufchi paschi dauds zittus un teefahm nodewufchi, laj tohs apstrahpe; jo tee pee scho pulka nepeederroht.

Australia. Reijelantē irr labba weeta preeksch meitahm, jo tur dshwo 30 tuhft. wihrischu wairaf ka seewischu. Gohdigai meitai, kas labbi speh strahdaht, jau behdu nau, ka wihru nedabbuhs. Scheliga gaspascha eeksch Londones ar wahrdu Rei pilnu kuggi ar labbahm meitahm no Londones stellejusi us Mellburn pilfatu eeksch Australias. Londonē dshwo dauds meitas, kas ar rohku darbu knappi fawu deenischku maifi warr nopelniht; no schim minneta gaspascha tahs labbakas islassijusi, jo flinkas un bestaunigas meitas arri nederr eeksch Australias.

S t u d i a s c h a n a s.

Schenberges Mikkeku tirgus schogadd netaps 19ta, bet **26ta Septemperi** noturrechts. 1

No Jstrumündes (Prantemuischas) muischas waldischanas tohp sinams darrihts, ka schē **26ta Septemperi f. g.** taps sirgu un lohpu tirgus noturrechts. Teem, kas schenku=bobdes us tirgu grihb zelt, wajaga pascheem tahs patentes apgabdaht. 2

Jstrumündē, 6ta Septemperi 1866. (Nr. 25.) (S. B.)

Wisseem Kursenneekeem bet it ihpaschi lauzineekeem par sinnu.

Jau igahjuschā gadda Jums mihteem preekschu pahrdewejeem, labbeem draageem un pasihstameem esmu sinnamu darrihts, ka es wairs ne-esmu eeksch Bazar lunga kantora darrihschanahm, tur es 17 gaddu laika wina andeles darrihschanas Jums wisseem mihteem draageem, katram pa praham, zil ween fapratu un warreju esmu ar gohdu un leelu preeku weddis; schinni usitiziba es wehl schim brihscham eedrohschinasjohs Jums mihteem draageem un pasihstameem sinnamu darriht, ka es schogadd tapatt ka pehen gadda esmu **Jelgawā tanni leelā englischu Mitchell** lunga kantori, tanni jaunā leelā nammā it klahr ahrpufs Annas wahrteem, kam tas uswahrdē: pee „jaunem brahleem“ par andeles weddeju un preekschu pirzeju. Luhdsu Jubs wiffus fawus wezzus un jaunus draagus it mihtli to libds schim man nowehletu gohdu un usitizibu jo probjam us preekschu schinni jaunā andeles nammā ne-atrant un apsohlohs Jums ar wiffu usitizibu to dahrgako tirgu, it ihpaschi par sehklam, linneem ka arri par zittadu labbibu ittin pehz Rihgas tirgus malsah. Turklah wehl Jums sinnamu darri, ka meh wiffadas surtes sabli muzzahm un puhreem,

rupjo balto, smalko balto un farkano sabli ar smaggu mehru — un fikes muzzahm un lasteem ittin pehz Rihgas tirgus pahrdohjim. 1

Busch.

Pee Stalgenes muischas dahrsneela irr **stiffenu- un schusteru-ohgu stahdi** 25 gabbali par rubuli un arri **rohfschu stahdi** lehti pahrdohdami. 1

No Emburgas frohna pagasta-teefas wiffi tee, kam kahdas tatsnas parradu prassichanas pee **Jaun-Swirlauku Jatschu** fainneela **Jehkaba Narunow-ska** buhtu, par kurra mantu konkurse nospreesta, tohp usaijzuiti, pee sandeschanas fawas teefas, libds **10to Nowemberi 1866 gaddā** ar fawahm peerahdsichanahm pee schibs teefas peeteiktes. 3

Emburgas frohna pagasta-teefā, tai 1mā Septemperi 1866.

(Nr. 934.) Peesehdetajs: Jacobjohn.

(S. B.) Teefas-sfr.: G. Klungenberg.

Amerikaneeschu, englischu un belgischu **wahgu-smehre**, pawiffam tihra no smiltim; **sahbaku-smehre**, kas uhdeni nelaisch zauri, un ihstenuš finlandijas **spitschfus**, ka arri zittus spitschfus, pahrdohd us argalwofschanu. 2

G. Fromhold,

Rihgā, fakku-eelā Nr. 10, tur selta pakawā.

Dšintā Wiffesmuischā warr libds uablameem Jurgeem **daschas mahjas dabbuht pirkt.** Pirzejeem jaweeteizahs libds Wabertineem 1866 pee Wiffes 2 muischas waldischanas.

Desmit rubl. sudr.

vateizibas malsu sohla Ehdobles Plohju fainneeks tam, kas winnam flaidras sinas dohs par teem tai naktl no 16ta us 17to Augustu nosagteem sirgeem, prohti: 1) du li meln s sir g s, 3 gaddus wezs, ar bostu swaigni peere, kreifa paklakas kahja libds wehst balta un labbajas paklakas kahjas nags balts, 30 rubl. wehrts; 2) tu m schi jils sir g s, 4 gaddus wezs, tahdus 30 rubl. sudr. wehrts; 3) farkan'lohs sir g s, 3 gaddus wezs, ar melnahm krehpehm un melnu asti, 25 rubl. f. wehrts. 3

Wasgajamas seemischu ahdas zindus, teizamu dischlera libmi un daschadu wiflu sortes war dabbuht Jelgawā, Skrihwera eelā, pretim Latweeschu basnijai pee 2

W. Strohl.

U. G. Klapmeiera maschinu bohde, Rihgā Sinder-eelā Nr. 2,

par wifstehtalo tirgu dabbujami: **feeti** preeksch linnu-sehllu tihrischanas un gattawas maschines. 3

Usaizinaschana parradneekeem un mantineekeem.

No Rihgas pilsehta kirspelles teefas wiffi tee, kam pee Rihgas pilsehta **Dieimuischas** nomiruscha arrendatera **Jehkaba Kugga** astabhtas mantas kaut kahdas parrada jeb mantas prassichanas buhtu, tohp zaur scho fluddinaschanu usaijzuiti, **wena gadda un feschu neddelu laika**, wifsewehslu libds 3 scho Septemperi 1867 gaddā pee wirsu peeminnetas teefas woi pascheem jeb zaur weetneekeem ar solmaktehm peeteiktes un fawas rektes flaidri pehz lilkumeem peerahdsiht; jo zittadi pehz notezzejuscha laika ne weens wairs netaps preekschā laists nedl klauhshts, bet pee meera atraidihts. 1

Rihgā, tanni 22ta Augustā 1866.

Rihgas kirspelles teefas appatschrahtis.

Deenesta-wihru kantoris „Ekspress“

deenesta fameleschanas weeta
Rihgā, leelā smilšņu eelā Nr. 9.

Wisseem gohdigeem deenesta-landihm par labbu, lai wiini abtri labbas deenesta-weelas atrohd, ir pee deenesta-wihru kantora „Ekspress“ taggad arri weena deenesta-fameleschanas-weeta eezelta.

Tadeht wiffi tee, kas weetas melle, tā kutscheeri, fullaini, kebš, fčas un istabasmētas, lai jo šbiglāk šēdē weeteizahs, fur wiini abtri mašē tiks. Druklaht teef tublht permīnehts, lai qarvas laifu kawedamas istabstičanas nebūtu, ka pašī un attestati no pehdigeem deenesta-kungeem japeņefs. Kas libds šchim wehl nebūtu deenestā bijušot, tee lai istuhdsahs weenu sīhni woi no pagasta-teefas jeb no pašībštameem kungeem.

Par wiffu puhtinu ne wairaf ka til 25 kwp. sudr. n. ik katram deenesta-meletajam buhs jamalka. 8

U. G. Klapmeiera mašīnu bohde,

Rihgā Sinder-eelā Nr. 2,

ir dabujami: tšugguna krusti no 3 libds 150 rubl., Wabšjemmes arli, wabgi, bukses, pulstenu bumbas, laktas, plihres un gattawi kebši, līnu mašīnes ratti. Wiffadi kappara fatli preešch ehdeena wahrišchanas, tehj-fatli, kastroki un stempelēti stohwi. Wiffina kastroki, pletihjeri, meeferi, lukturi, abūkeni, stempelēti besmeri un daudš zittas lectas. 3

Jauna bohde.

Saweem mihleem draugeem un pašībštameem daru sīnamu, ka pats uš fawu rohku esmu eetaisijis **apteekera-prezzu un pehrwju bohdi,** fur apfohlu turreht wiffulabbakahs prezēs par leh-tako tirgu. **Adolf Wetterich,** (zittureiš Fren) 5

Sinder-eelā Nr. 16, Luzzawa mahjā, Rihgā.

Par wehrā likschann.

Wisseem muhju draugeem sīnamu daru, ka Anilin-pehrwes preešch roh-schu-sarkana, šillgana un šilla pehrwe-šchanas, tīpat labbas tā arween, par 20 procentem lehtakas walikšchās. Pee mums arween arri ir dabujams keshch-nella salwe un koshchinnella pehrwe, preešch pelkehā, bruhna, šilla, šalka un dšiteua pehrwešchanas. Labakahs sehwekshj-nus pahrdohdam par 6 rub. fasti. 2

A. un B. Wetterich,

pehrwju- un apteekera prezzu-bohdē pee Pehtera bānizās, Wīng-eelā Nr. 2.

Leel-Platohnes Muishneeka mahju fainneekam no 24ta uš 25to Augustu š. g. no gau-nibahm nošagta 6 gaddus wezza dubkaini behra kehwe ar dedstnatu sīhni R uš labbo zīfšu un baltu šwaigsniti peerē, 80 rubl. wehrta, — un 8 gaddus wezs bruhns šufšs ar baltu šwaigsniti peerē, 50 rubl. wehrts. Kas par šcheem šir-geem škaidru sīnu dohs Leel-Platohnes muishā, dabubhs 20 rubl. pateizības naudas. 1

Lahnes dšintsmuishā, Dohrbes bānizās draudšē, 30 werstes no Lee-pajas un 14 werstes no Wisputtēs, irraid pilnigās šemneeku mahjās ar laukeem, plawahm, gannibahm un mescheem pahrdohdamās. Tahs šant-fartes un norunnas warr dabubht redšcht Mas-Lahnes muishā. 3

S i n n a.

Preešch šinnusemmes badda-zeetejeem isgahjušchu neddeku wehl Nurmuišchās Latweešchu draudse žaur fawu mahjāju pee mannim eemalkajuse 12 rubl. 20 kwp., šo aīšfubtiju uš šinnusemni. Lihds šchim pawīšfam 864 rubl. 39 kwp. pee mannim eemalkati. Janišewski.

Labbības un prezzu tirgus Rihgā tai 10. Septemberi 1866 un Leepajā tai 9. Jušli 1866 gaddā.

M a l f a j a p a r :	Rihgā.		Leepajā.		M a l f a j a p a r :	Rihgā.		Leepajā.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tšchetw. (1 puhrn) rudšu . . .	2	20	3	—	1/2 puddu (20 mahrz.) dšelfes . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweešchu . . .	4	50	4	—	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	30
1/3 " (1 ") meešchu . . .	2	—	2	—	1/2 " (20 ") šchīhtu appīnu . . .	—	—	4	—
1/3 " (1 ") aušu . . .	1	20	1	30	1/2 " (20 ") šchahw. žuhf. gal. . .	—	—	—	—
1/3 " (1 ") šīnu . . .	3	25	—	—	1/2 " (20 ") trohna līnu . . .	3	—	3	—
1/3 " (1 ") rupju rudšu miltu . . .	2	30	3	50	1/2 " (20 ") brakka līnu . . .	1	50	1	80
1/3 " (1 ") bihdeletu . . .	3	50	4	—	1 muzzu līnu fehlu . . .	12 1/4	rub. līhds	13	50
1/3 " (1 ") " kweešchu milt. . .	4	75	5	—	1 " šīlu . . .	13	—	13	50
1/3 " (1 ") meešchu putraimū . . .	3	25	3	80	10 puddu šarkanas šahls . . .	6	25	7	—
10 puddu (1 birkawu) seena . . .	4	50	4	—	10 " baltas rupjas šahls . . .	6	25	6	—
1/2 " (20 mahrz.) kweešta . . .	5	50	5	—	10 " " šmalšas šahls . . .	6	—	6	—

Atībīlbedams Wwīšchu apgahdatajs: Th. Kuyffer.

No ģensures atwehlehts. Jelgawā, 13. Septemberi 1866 gaddā. Nr. 131.

Druklahts pee J. W. Steffenhagen un dehta.

(Tē klahht peelīkums: Bānizās un škohlās sīnnas.)

15. Septemberi 1866.

Basnizas un skohlās sinnas.

Weens Kunga, weena tizziba, weena kristiba.

Zaunas sinnas.

Mezik ilgi atpakkal Nihgā 2 jauni mahzitaji eefweh-titi, kam tahlsch zelsch appalsch kahjam. Weens irr dšimmis Nihdsineeks Ludwig Dobbert; winnam ja-eet uf Grubšiju pee Kaukasus-kalneem, kur winnu aizinajuschī par Helenendorfes un Annenfeldes mahzitaju. Ohtram wehl tahlahl ja-eet; winsch irr Lehrpattes professora dehs, Martin Kurg; mahzitaja ammatu winsch usnems aif Sibirias, Nikolajew skā pee Amura uppes, kur zaur muhsu mihsa Keisara laipnibu jauna Ewanjelista Luterā draudse dabbus sawu ihpaschas basnizu, mahzitaju un skohlmeisteri. (Skattees Latweeschu awischu peelikkums. pee pehrnaja gadda Slaja nummura un pee schi gadda Zaja nummura.) Raj ta skaidra Ewanjelijuma gaischums spihd Kaukasus kalnōs un pee Kluffas juhras krastem! —

Tanni 19. Augustā ar karstahm Deewa-luhgschanahm aismidšis, Nihgas basnizas teefas peefschdetajs, Katikalna un Olajās mahzitajs Konrad Immanuēl Kroeger, 71 gaddus wezs, 44 gaddus mahzitaja ammatu kohpis; tanni 25. Augustā draudse sawu nofirnušchu gannu pawaddijuse uf beidsamu duffu. —

Leepajā tanni 8. Augustā weenai Greaku (Kreewu) basnizai grunts-akmini likuschī. Kreewem Leepajā lihdi schim tik bijis luhgschanas-nams. —

Kursemmes mahzitaju sinode, kas bija nolikta uf 8. Septemberi, schoreis 5. Oktoberi taps turreta, talabb' ka zitti mahzitaji (ihpaschi mafōs Kursemmes pilsehtōs) zaur to aisklaweti, ka kolera sehrga winnu draudses izschlusees kahjās un ka zitti mahzitaji no sawahm draudschm uf wesselu neddelu negribboht aifbraukt prohjam tahdā laikā, kur arri pee winneem katru brihd schi gruhtha sehrga warretu zeltees. Ta Kunga rohka muhs peemelle, ta Kunga rohka muhs arri schehligi laj pasarga! —

Behses aprinka prahwests tanni 4. 5. un 6. Septemberi Jaun-Beebālgā un tanni 8. 9. un 10. Septemberi Naunā noturrejis basnizas pahrluhfchanu. —

Kā tu sawam behrnam eemahzi lassih?

3.

Pee Wahzeeschem papreeksch arri tā bohksteereja, kā taggad wehl Latweeschu behrni bohksteere, bet tag-

gad gan wiffās skohlās labbaki mahza. Tee bohfstabi, ar ko mehš rakstam, irr waj tahdi, kas paschi no fewis skann (paschskanni) kā a, e, i, au, ee u. t. j. pr., waj tahdi, kas paschi no fewis neskann, bet tik fastann kohpā ar teem skannigeem bohfstabeem (lihdsiskanni) kā b, l, k u. t. j. pr. Tahdu neskannigu bohfstabu weenu paschu ne mas newarr issaukt, jo kas neskann, to newarram neds issaukt, neds dširdeht; bet mehš winnu tik warram saukt kohpā ar kahdu skannigu bohfstabu. Kad mehš sauzam to bohfstabu b, tad mehš nesauzam to neskannigu b, bet mehš winnu sauzam kohpā ar e (be); scho bohfstabu mehš arri warretum saukt: ba, waj bi, waj ab, waj eb. Buhtu gandrihs labbaki, kad scheem neskannigeem bohfstabeem buhtu dohti it sawahdi wahrdi, kā Ebreeru wallodā, jo tur b sauz „beth“ t. i. „nams“; g sauz „gimel“ t. i. „kameels“ u. t. j. pr.; kad iklatram neskannigam bohfstabam buhtu saws wahrdōs, tad nē mas nedširdehtu tahdu neprahhtigu bohksteereschanu, kahdu augšcham (skattees Nr. 35) ešmu parahdijis.

Kas nu ar prahtu sawam behrnam grihb eemahziht lassih, tās laj winnam papreeksch eemahza tohs skannigus bohfstabus (paschskannus) un tad nemm kahdu neskannigu bohfstabu un parahda, kā schis neskannigs bohfstabs ar teem skannigeem kohpā daschahdi tohp issaukts. Nemm l un mahzi behrnu lassih: al, el, il, ol, ul, la, le, li, lo, lu u. t. j. pr. Ahbeze, kas tahdā wihsē irr rakstā, mahza, ar kahdeem bohfstabeem ja-eesahf un kā behrns pamahstīnam ar weeglahm sllabahm eefahkdams, arri mahzajs gruhthas lassih, un kad sawu Ahbezi buhs islassijis zaur, tad nestinnahs ne ween Ahbezi lassih, bet wiffus wahrdus lassih, kas winnam preekschā likti.

Manā preekschā guft 2 tahdas Ahbezēs: „Jauna Ahbeze“ un „Wiffu jaunaka Ahbeze“, kas pehz schihš jaunās mohdes rakstītas, bet mān tik irr schehl, ka tannis lassamōs gabbalōs nau usnemi tee wezzē katkiffa gabbalini un luhgschanahs, bet daschahdi stahstini. —

Behrnus tā mahzohht mahtes gan newarrehš wehrpt, bet paschahm grahmata buhs jaskattahs; bet par to winnas arri sawus behrnus ismahzihs dauds ahtraki; teem behrneem nebus tahdas mohkas un galwas lausichanas pee mahzibas un — schaggaru arri tik dauds newaidsehs.

D. P.

Skohlmeisteru konferenzes.

3.

Kad Mujenes draudses skohlmeisteris sawu prohwe-mahzibu bija nobeidis, tad Chrgles draudses skohlmeisteris saweem sapulzinateem ammata beedreem dewa sinnaht, ka 10 skohlmeisteri no Zehses aprinka kahda ruddens deenina effoht sanahkuschu Zehsweine us aprinka-konferenzi un ka schee 10 wibri, us leelo gadda-konferenzi fataisidamees, tur effoht sarunnajuschees par Wahzu wallodas mahzibu, par dseedaschanu us 4 bal-sihm, par rehkinaschanas un rakstu mahzibahm un par lassifchanas-beedribahm. Sinnams effoht, ka schah-das konferenzes til runnajoht par skohlas-leetahm ween un par ne kahdahm zittahm leetahm; tee 10 skohlmeisteri, kas tur bijuschi kohpa, sawa starpa gribboht buht: pateefigi mihlestiba, swabbadi wah-r-dos, pastahwigi darbos.

Dhtra konferenzes deena to 1. Juli 1865 nolikka par skohlmeisteru bahrinu un atraitau lahdes ceegrunte-schanas-deenu un nospreeda, ka til tee skohlmeisteri ween taps peeskaititi klah pee schihs lahdes pirm-ajeeem zehlejeem, kas usdohsees lihds 1. Janwar-ram 1866. Schi atraitnu un bahrinu lahde til pee-derroht Widssemes tschetru Latw. aprinku skohl-meistereem.

Tad sapulzinatee nospreeda, par kahdahm leetahm nahkoscha gadda konferenze gan buhtu jasarunnajahs un wissi tappa usaizinati, laj tal no tahm 12 leetahm, ko sanahkuschee atradda par jo waijadsigahm, katrs kahdu ismekletohs, ko mahjas warretu labbi apdoh-maht un nahkoscha konferenze ammata beedreem par to leetu sawu padohmu isdoht.

Tahs 12 leetas un jautaschanas, par ko nahkoscha konferenze Widssemes skohlmeisteri gribb sarunnatees, irr schihs:

- 1) Weena Latweeschu semmes istahstischana jeb geo-grafija preeksch muhsu draudschu skohlahm; schi ihpa-schi ja-eewehro tee padohmi, ko Schmidta un Jaunit lungi par geografiu jau farakstijuschi.
- 2) Latweeschu eksamena runnas, zaur ko wezakeem warretu peerahdiht skohlās laizigu un garrigu labbumu.
- 3) Zil muhsu skohlās gan buhtu jamahza no Lat-weeschu grammatikas jeb wallodas likkumeem?
- 4) Kas jadarra ar tahdeem behrneem, kas skohlā zittus bebrnus apsohg?
- 5) Ka laj draudses skohlmeisterim ja-audse un ja-mahza pascham sawi behrni?
- 6) Wissadu lohpu, putnu, siwju, kustomu un dehstu (sahlu) wahrdi pa Latwiski jalassa un jasaraksta.

7) Pa Latwiski jasaraksta geografijas cesahkums, zil no fisikas un matematikas nemmam.

8) Kahdai waijaga buht lassamai grahmatai, ka laj derriga irr preeksch muhsu draudses-skohlahm?

9) Kahda wihse Wahzu wallodu wislabbahk muhsu skohlās warrehs behrneem likt mahzitees, kad skohla pahrpilna ar Wahzu un Latweeschu behrneem.

10) Wihbeles-stahstu prohwe mahziba.

11) Prohwe mahziba lihdsigā dallischana ar dal-tahm.

12) Kahds irr leelakajs mahzibu mehrs, ko weenas seemas skohlas-gahjumā behrneem peezu mehneschu laikā warretu eemahziht? —

No schihm ihsumā minnetahm jautaschanahm un lee-tahm skaidri redsam, ka Widssemes skohlmeisteri sawas konferenzes nepinnahs ar neekeem, bet ka paschi ar wihra spehku dsennahs, sawa ammata un darbā us preekschu eet un augt. Katrs skohlmeisteris, kas sawa ammata un darba gohdu un spehku proht, tas jau dsihsees konferenzes apmekleht, laj gan dascham labbam gruhti deewegan nahkajs, to iswest zaur; jo retti tee skohlmeisteri, kam kulle tahda pilna, ka grassischi paschi no sewis kriht ahra. — Bet dasch skohlmeisteris scho-gadd labbahk jaunus swahrkus nepehrk, laj gan buhtu waijadsigi; dohma labbahk to naudas gabbalnu, ko ar sweedreem nopelnijis un kas maīs deewegan, pa-taupiht us ruddeni, ka laj warretu konferenzi apmekleht.

Dstidam, ka dauds Kurssemes skohlmeisteri sahku-schi luhgschanas-grahmatas laist pee Zrlawas seminara waldischanas, ka laj schi jelle apschelodamees Kur-semmes iklibduscheem skohlmeistereem konferenzes sa-gahdatu. Zitti skohlmeisteri man stahstijuschi, ka deemischehl paschu ammata beedru skaitli zitti effoht, kas konferenzes negribboht ne redseht. Zits, zittu reis pee kungeem par kutscheeri, waj sullaini bijis, us reis gudrs palizzis, zehlees par skohlmeisteri un nu konfe-renzehm prettineeks; sinnama leeta, kas ne neeku no skohlās un konferenzehm nesaproht, tas arri konferen-tschu eenaidneeks; tahds labbahk sehstohs atkal us bukti, grohschus nemtu rohkās, jeb apklastu ehdamo galdu muischā, ne ka bebrnus maitatu un skohlās gohdu ar kahjahm mihtu. Behrni nau neds kumneli, neds nedsihwi traufi, kur warr eeleet kaut ko. Taggad prahtigee skohlās preekschneeki ne weenu skohlmeisteri draudses waj pagasta skohlās wairs nezels, kas riktigi par skohlmeisteri nau imahzijees un pahrbaudihts. No Widssemes un Kurssemes seminareem deewegan mahzitus skohlmeistereus warram dabbuht un tee nebuhs konferentschu prettineeki, bet tee winnas gaida ka deeni-schku maifiti. —

No Dknistes.

1.

Dauds gan buhs no muhsu mihleem awisdu lassitajeem, kas labbi nesinn, kahdā semmes mallā s̄chi Dkniste irr. Scheem par sinnu meh̄s nu sakkam, ka Dkniste ier labbi leels pagasts, pee ka lihds 140 s̄aimneeki peederr; tas taggad peeskaitams pee Kaunas gubernijas, bet k̄a garra schaura lipva 12 wersu garumā eewellahs paschā Kursemmē eefschā, starp Krohna-Elschuu un Sufseijas un Elattischka pagasteem. Wezzu-wezzōs laikōs tas peederreja pee Kursemmes, bet kad Pohlu waldiba bij, tad tas no Kursemmes atrauts tikka. Tadeht arri taggad tur wehl d̄shwo muhsu tautas un tizzibas brahli, gandrihs wifs pagasts wehl s̄cho baltu deenu Gwanjeliskā Lutteru tizzibā un peederr pee Subbates draudses, un jo wairaf muhsu Dknischani irr teizamj, ka winni stipri un pastahwigi irr turrejuschees pee sawas mihlas Gwanjelijuma tizzibas, jehschu paschā winnu widdū uszehla Kattolu basnizu un Leischi un Pohli pa starpam tur d̄shwo. Kamehr Pohleem bij speh̄s, tur arri Pohli ween wiffas leetas waldija, un k̄a s̄aprohtams muhsu Dknischaneem netruhka wis daschadu kahrdinaschanu un spihdsinashchanu. Bet Deews tas Kungs winnus pasargaja un paschi arri til stipri turrejahs pee sawas tizzibas, ka par 15 gaddeem, kamehr es winneem par mahzitaju tikku zelts, es nesinnu waj wairah̄t ne k̄a 2 jeb 3 pahri laulibā sagahja, kur weens no teem laulajameem bij Kattolu tizzibā. Lihds schim teem sawas ihpaschas draudses skohlas nebij un muhsu Gwanjeliskas Luttera basnizas teem tahlā starpā. Gan 13 gaddu es esmu ispublejees, saweem mihleem Dknischaneem skohlu gahdaht, bet wiffas luhgshanas un s̄uhdseshanas bij par weli: ta Kunga s̄wehtishanas stunda wehl nebij atmahuse. Pa tam Dknischanu basnizas wehrminderi, wissuwairah̄t weens no teem, Kristaps Dsenis, u muhsu luhgshanu un no kristigas mihlestibas ikfats sawa pulka behrus seemas laikā sawas mahjās peenehma un tohs it labbi pee eeswehtishanas fataisija. Behz, kad ta palihdsibas lahde preeksch Luttera draudsehm wiffā Kreewu walsti bij eezelta, meh̄s no tahs dabbujahm iknogaddus pa 50 un pa 75 rubleem, ka warrejahm Dknischaneem ihpaschu skohlmeisteri eezelt un kahdās mahjās preeksch skohlas ruhmi dabbuht. Bet tahda ruhme taf bij pa dauds knappa un behrni sehdeja s̄aspeeduschees, ka newarreja kustetees. Tahdā wih̄s mums deewsgan grubti bij jaisteel pa trim gaddeem, lihds kamehr Deews tas Kungs mums tahlah̄t palihdsēja. Bet papreeksch meh̄s tikkahm grubti pahrbauditi. Kad 1863 gaddā Pohlu dumpis iszehlahs, tad arri Dknischaneem bij ihsti behdigi un breefmigi laiki Pohli un Leischi, kas Dknischanu widdū d̄shwoja,

taisijahs us bunti un tihkloja arri muhsu Dknischanus eewilt, gan ar aplamahm sohlishchanahm, gan ar breefmigahm drandeschanahm. Dknischaneem tobrihd bij pagasta wezzakajs, jeb k̄a meh̄s to sawam, starschins Brenzs Kalwischkis, kas pirmajs no muhsu tizzibas beedreem tahdā gohda anmatā bij zelts, prahtigis un ihsten gohdigs wih̄s, kas labbi sinnadams, ko winsch sawam Keisarim bij s̄wehrejis, stipri turrejahs prettim wisseem mahnitajeem un zil warredams teem nelikka walfas Dknischanu pagastu mussinaht. Bet par to dumpineeki winnu wissuwairah̄t spihdsinaja un apdraudeja, ka wih̄ram gan daschahrt tā liklahs, ka sawu naidneeku s̄lasdōs eekritih̄s un tee winnam gallu darrihs, bet tas Kungs winnu pasargaja. Tomehr, kad dumpis jau bij salaufts, tad winna naidneeki nerimma wis un zaur winnu wiltigu apshdseshanu winsch tikka sawemts un zeetumā turrechts; tur winsch 10 nedelas sehdeja, un Deews sinn, waj winsch un lihds ar winnu zitti gohda wih̄ri nebuhtu pagallam bijuschi, ja Deews tas Kungs nebuhtu palihdsėjis, ka zitti no Dknischaneem un starp teem arri muhsu basnizas wehrminders Kristaps Dsenis, sawas sehchloshanas warreja peeneft pee pascha zeeniga general-gubernatera Muramjewa Wiluā. Tē meh̄s dabbujahm palihgu. Ne zil ilgi, tad no turrengs nahza no pascha general-gubernatera s̄ubtihts kahds kara-kungs, Rōnne wahrdā, d̄simmis Kursemneeks, Dknischanu sehchloshanas pahrluhkht. Ak ta bij dahrga un pateesi s̄wehta deenina, kad 2. Februarā 1864 gaddā wifs Dknischanu pagasts ap s̄cho kungu bij s̄apulzeh̄ts un tad parahdijahs skaidri to taisno taisniba un to netaisno blehdiba. Dknistes Luttereem bij tas gohds, ka no wiffa pagasta ne weens weenigs netappa atrasts, kas sawam Keisarim buhtu ne-ustizigs hijis; zitti Pohli un Leischi sawā blehdibā tikka pahrlceeginati un noteefati. Arri muhsu mihlajs starschins tikka atlaists no zeetumā un ne ween winnam, bet arri dands zitteem preeka affaras birra no azzihm, kad winnu gan nowahrdsetu, bet s̄weifu wesselu dabbujahm redseht sawā starpā un kad winnu sawā gohdammata atkal eezehla un apstiprinaja. To Deews tas Kungs bij darrijis un tā winsch mums azzihm redsoht apleezinaja, ka winsch to atstah̄tu un zaur netaisnibu apbehdinatu patwehrums un stiprajs palihgs. Kad wifs pagasts nu bij s̄apulzinah̄ts, tad es teefas-kunga preekschā laudis usprassiju, waj gribboht draudses skohlu zelt un waj arri zil wajjadsehs gribboht maksah̄t un publetees zil wajjadsehs. Wiffi Gwanjeliskee-Lutteru s̄aimneeki ar preeku atbildeja, ka to labpraht gribboht un peesohlija, ka negribboht neds sawu artawu neds sawu publiuu sehchloht. Tee bij taisni wahrdi un wisseem no s̄irds nahza. Bet lihds schim pagasta wehleschana no Pohlu kungeem schā tā bij

pahrgrohsita. Barons Rönne tad general-gubernatera wahrdä mums sohlija, ka nu pateesi sawu skohlu dab-buſim. Bet labba leeta ſikkai ar laiku nahk. Tä tad mums arri wehl bij labs briedis jagaida, un daſch-kahrt muhſu maſtizziga ſirds mums gribbeja eerunnaht, ka wiſſa zerriba buhſchoht par welti. Bet tas Rungs muhs ne-aiſmirſa wiſ. 1864 Juni-mehneſi Dknifte atbrauza grafa Tiefenhausena, Dknistes dſimtskunga, weetneeks un ar ſcho mehſ nu warrejahn falihkt, ka dabbujahm preekſch ſawas Ewanjelizſas Luttera baſni-zas-ſkohlas 2 puhraweetas preekſch mahjas platiſcha un dahſa un wiſſus buhwejamus ſohkus beſ maſjas un wehl 9 puhraweetas it brangas arramas ſemmes un 3 puhraweetas plawas, par ſo pagastſ il gaddus maſſa 12 rubl. ſudr. arrentes. Nu bij jagahda par ſkohlas buhweſchanu un iſtaifiſchanu. Dabbujahm labbu meifteri, kaſ mums wiſſu ſkohlasnammu 11½ aſſis garu un 4½ aſſis plattu un wehl weenu ihpaſcha ehku, kur ſkohlmeiſterim buhtu ſtallis un flehts, ap-nehmahs gattawu uſtaifiſht lihds 1. Oktoberim 1865. Par to Dknistes pagastſ tam maſſaja 1040 rubl. ſudr. un wehl apnehmahs wiſſus balkus, alminus, keegelus un ſchkindeles peewest un apgahdaht. Deews tas Rungs muhs ſchinni mallä irr peemellejis ar greuheteim gaddeem; aiſpehrn ar to leelo ſlapjumu barriba mums gahja pohſtä, lohpiini weetahm pawiffam iſnihka; pehrn rudiſi atkal waj knappi waj ne kahdi ne-iſauga. Tad nu arri Dknifchaneem nebij weegli par ſawu ſkohlas uſtaifiſchanu gahdaht un naudas ſamekleht. Bet laj gan zits par to ſcheklojahs, taſ dauds leelata puſſe irr tabdi laudis, kaſ ar labbu prahtu ſcho greuh-tumu panefs, ſinnadami ka wiſſu ſaweem behrneem un behrnu-behrneem ar ſcho ſkohlu dahrgu jo dahrgu mantu gahda, kaſ ar naudu atſwerrama nan. Pahz zitteem mehſ no ſirds wiſſa pagasta wahrdä pateizam tam jau peeminnetam ſtarſchinam Brenzim Kalwiſch-ſim un ſaweem trim baſnizas-wehrmindereem, kaſ ruhpiigi gahdajufchi un pahrluhlojuſchi, ka ta ſkohlas uſtaifiſchana labbi iſweizahs. Mehſ no ſirds arri pa-teizam par to, ka mehſ no palihdſibas lahdes dabbu-jahm aiſneimtees 300 rubl. beſ prozenteim, kaſ mums par trim gaddeem janomakfa, kaſ tahdä greuhä gaddä mums par leelu palihgu. Kad ſeemas laiku wiſſ biſ jagahdahts, tai 28. April 1865 mums atnahza ta jauka deenina, kur ſawai ſkohlai warrejahn grunts-alkmini nolikt. Deews mums bij jauku ſklaidru deenu

dewis; draudſe no mallu mallahm bij ſanahkuſi buh-weſchanas weektä, tad pehz nodſeedatas dſeesminas mahzitajs draudſi uſrunnaja pehz Bahwila wahrdeem 1 Kor. 3, 11.: Zittu grunti ne weens newarr likt pahz to, kaſ irr likts, prohti Jeſus tas Kriſtus. Pehz ſchihſ runnas mahzitajs draudſei ſchohſ rakſtus preek-ſchä laſſija:

„Geliſch tä wahrdä Deewa, ta Tehwa, ta Dehla un ta Swehta Garra! Amen.

Tuhktoſch aſtonſimts ſeſchdesimts un peektä gaddä pehz muhſu Runga un Peſtitaja Jeſus Kriſtus pee-dſimſchanas, tanni 28. April-mehneſcha deenä, muhſu ſcheglija Keiſara Alekſandra II. waldſchanas weenpa-deſmitä gaddä; pehz tahs no wiſſa nozeltas dſimta-buhſchanas peektä gaddä ſchihſ grunts-alkmins preekſch Dknistes Luttera draudſes pagasta ſkohlas irr nolikt. Preekſch ſchihſ ſkohlas Dknistes dſimtskungs graſſ Kleinhold von Tiefenhausen irr atwehlejis to plazzi un wiſſus wajadſigus balkus un pagastſ pats to lizzis uſbuhweht par ſawu naudu, prohti par 1040 rubl. ſudr.

Zittu grunti ne weens newarr likt pahz to, kaſ irr likts, prohti Jeſus tas Kriſtus. 1 Kor. 3, 11.

Laj tad nu ſchi ſkohla uſ ſcho grunts-alkmini uſjelka paſtahw uſ raddu-raddeem Deewam un wiſſa ſkai-dram ewanjelijumam par gohdu un draudſei par ſweh-tibu! Amen.“ — Gr.

Mihgas Jahra draudſe

uſ ſauktee: Friedrich Andreas Rode, meefneeka meifteris ar Julie Eliſabeth Breſchke; Johann Großhart, meldera ſellis ar Katrihne Struppis; Jehſab Grinſche, naumkiſ ar Anna Budauſſe; Johann Uſtaw, brandwihna kuyſchis ar Derothea Apian; Pehter Libdal, wihn pagrabba ſtrahd-neeks ar Marie Trimde; Jaha Schmidt, atl. unteroffiziers ar Uihje Meetin; Andreas Kraſſin, ſullainis ar Anna Amalie Berg; Hans Nardal, dreimanna ſellis ar Katrihne Kilkut; Simon Cipur, palizejas ſaldats ar Anna Kaudſis; Johann Meier, muhrneeka ſellis ar Gertrud Marie Korſſ, dſim. Leqſdin, atraitne; Otto Turkowig, darba w. ar Anna Smilge; Feiz Giſen, biſketneeks ar Aime Krattow, dſim. Ggle, atraitne; Jaha Skuiſin, dahſneeks ar Eliſabeth Klara Weber.

a iſm i g g u ſ c h e e: Johann Freimann, liggeris 59 gad. w.; Eliſabeth Freymann, dſim. Markewiſch 76 gad. w.; Franz Meier, Nempnera ſellis 23 gad. w.; Helene Schilwinſky, priſaſchſchika ſeewa 36 gad. w.; Johann Gottfried Blindt, 2 gad. w.; Ams Chriſtian Steinbach, ſabritka ſtrahdneeks 20 gad. w.; Feiz Raumann, 4 gad. 1 mehu. 2 ned. w.

S i n n a.

Widſemmes ſemneeku ſkohlu preekſchneeks von Klot wiſſus Widſemmes ſkohlmeiſterus aizinajis, laj tanni 14. Septemberi Turraidē ſapulzejahs uſ ſchi gadda ſkohlmeiſteru-konferenzi.

Baſnizas un ſkohlas ſinnu rakſtrajs: Gotthard Bierhuſſ.

No ſenſures atwehlehts. Jelgawa, 8. Septemberi 1866tä gaddä. Nr. 122.

Druktahts pee J. W. Eſſenſhagen un dehſa.